

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. декана соціологічного факультету

В'ячеслав НІКУЛІН

28 червня 2024 р.



Декан історичного факультету

Сергій ЛИТОВЧЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СОЦІОЛОГІЯ»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 03-Гуманітарні науки

спеціальність 032 «Історія та археологія»

освітня програма «Історія та археологія»

вид дисципліни за вибором

факультет історичний

2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету

26 червня 2024 року, протокол № 9

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (зазначити авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)
Сокурянська Людмила Георгіївна – доктор соціологічних наук, професор, професор
закладу вищої освіти кафедри соціології, в.о. завідувачки кафедри соціології

Програму схвалено на засіданні кафедри соціології

Протокол № 15 від 12 червня 2024 року

В.о. завідувачки
кафедри соціології

Людмила СОКУРЯНСЬКА

Програму погоджено з гарантом освітньої програми «Історія та археологія»

Гарант освітньої програми
«Історія та археологія»

Програму погоджено з науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол № 8 від 24 червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії
соціологічного факультету

Юлія СОРОКА

Програму погоджено з науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол № __ від __ червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Соціологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів «Історія та археологія» спеціальності 032 «Історія та археологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є суспільство як цілісна соціокультурна система, соціальна структура та стратифікація суспільства, чинники соціального розвитку, трансформаційні процеси в сучасних суспільствах, закономірності соціальних процесів, людина як суб'єкт соціальної взаємодії.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів знань про передумови виникнення та етапи розвитку соціології як самостійної науки про суспільство та людину; про специфіку соціологічного аналізу суспільства, структуру соціологічного знання, про соціальну структуру, соціальну стратифікацію та соціальну мобільність; про місце людини у сучасних процесах суспільної трансформації; про методологію та методи соціологічного дослідження.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- узагальнити отримані при вивченні історичних дисциплін знання про розвиток суспільства та його складових;
- надати студентам базові знання, що необхідні при вивченні суспільства; ознайомити та навчити користуватися категоріальним апаратом соціології;
- визначити відмінності соціологічного та історичного аналізу суспільства;
- навчити студентів самостійно аналізувати соціальні проблеми та тенденції розвитку українського суспільства, використовуючи соціологічні методи дослідження сучасного соціуму.

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин - 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
8-й	8-й
Лекції	
24 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
Контрольні роботи	
1	1
Самостійна робота	
66 год.	82 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
немає	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Історія та археологія» студенти повинні набути компетентності та досягти таких результатів навчання:

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, в галузі історії та археології або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність раціонально організувати власну діяльність та ефективно використовувати час.

ЗК 5. Здатність під час здійснення професійної діяльності спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел з використанням інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, а також бути критичним і самокритичним.

ЗК 8. Здатність працювати автономно і в команді.

ЗК 9. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 10. Здатність працювати у міжнародному контексті.

Фахові компетентності

ФК 1. Здатність до критичного усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

ФК 2. Здатність до критичного усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

ФК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика та розуміння можливостей використання історії для досягнення певних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

ФК 4. Здатність спілкуватися державною мовою, рідною мовою та однією з іноземних мов із використанням термінів і методик, прийнятих в фаховому середовищі; знати й вміти використовувати в професійних цілях давні мови.

ФК 5. Здатність опрацьовувати наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), використовувати сучасні інформаційно-пошукові системи.

ФК 6. Здатність виявляти історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.) для реалізації науково-дослідних проектів.

ФК 7. Здатність використовувати різноманітні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також новітні комп'ютерні технології для обробки історичних даних, з метою написання аналітичних праць.

ФК 8. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички у процесі виявлення, охорони та популяризації матеріальної і нематеріальної культурної спадщини.

ФК 9. Усвідомлення особливостей розвитку людства у дописемний період його історії та володіння базовими принципами і навичками дослідження цього періоду на емпіричному й теоретичному рівнях.

ФК 10. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання з інших гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

ФК 11. Здатність коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв; представляти результати наукових досліджень в друкованій формі, проводити їх презентацію.

ФК 12. Володіння методами викладання історії та суміжних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

ФК 13. Здатність здійснювати відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів.

ФК 14. Здатність планувати та організовувати археографічну діяльність, роботу в архівах та музеях відповідно до прийнятих правил та норм.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, дотримуватися принципу верховенства права, поважати права і свободи людини.

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, дотримуватися здорового способу життя.

ПРН 3. Демонструвати знання найважливіших фактів історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 4. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, відповідний категоріальний апарат, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 5. Демонструвати навички роботи з різноманітними історичними джерелами.

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України в контексті європейської та світової історії.

ПРН 7. Визначати відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН 8. Виявляти навички планування та виконання конкретного історичного дослідження (зокрема, чітко пояснювати мету, задачі, об'єкт, предмет та методи дослідження, його наукову новизну), а також презентації науково-історичного проекту.

ПРН 9. Мати навички організації практичного вирішення проблем історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.

ПРН 10. Вміти застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів викладацької діяльності та виховної роботи.

ПРН 11. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи з метою реалізації дослідницьких та науково-просвітницьких проектів.

ПРН 12. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації з представниками різноманітних наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій та спільнот.

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 14. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних міркувань (мотивів), зокрема, практикувати дотримання етичних принципів ведення дискусій.

ПРН 15. Визначати загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, демонструвати повагу до різноманітності культур.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

Знати:

- історичні, соціокультурні та теоретичні передумови виникнення та етапи розвитку соціології; об'єкт та предметне поле соціологічної науки;
- основні поняття та категорії соціології;
- специфічні особливості соціологічного аналізу суспільства;
- відмінності між макро- та мікросоціологічним підходами до аналізу соціальних явищ та процесів;
- основні методи соціологічного дослідження;
- основні напрямки досліджень сучасної західної та вітчизняної соціології;
- чинники соціальної трансформації, змін, що відбуваються в соціальній структурі та соціальній стратифікації сучасного суспільства, в тому числі українського, візуалізації соціальної реальності ;
- функції основних соціальних інститутів суспільства;
- місце та роль особистості в соціальній динаміці;

вміти:

- аналізувати зміни в соціальній структурі суспільства, в тому числі спровоковані його інформатизацією;
- давати характеристику соціальних інститутів сучасного суспільства;
- аналізувати та описувати соціальні явища і процеси за допомогою категоріально-понятійного апарату макро- та мікросоціологічних теорій;
- оцінювати власні можливості соціальної участі і впливу на суспільні процеси;
- застосовувати соціологічні теорії та результати емпіричних соціологічних досліджень у контексті підготовки кваліфікаційних робіт з історичної тематики.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Соціологія: історія, теорія, методи

Тема 1. Об'єкт, предмет та функції соціології

Соціологія – системний погляд на світ. Об'єкт, предмет та суб'єкт соціології. Функції соціології: теоретико-пізнавальні, практично-політичні, громадянські. Дискусії щодо предметного поля соціологічної науки.

Тема 2. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ та процесів. Взаємозв'язок соціології з іншими науками про суспільство та людину

Сутність соціологічного аналізу суспільства. Системний, комплексний підхід до аналізу соціальних явищ та процесів. Діяльнісний підхід. Кількісний, якісний та імовірнісний аналіз. Соціологічне вивчення суспільства як соціокультурної реальності. Поняття «наукове знання», критерії науковості, еталон гуманітарного знання. Зв'язок соціології з іншими галузями соціогуманітарного знання, в тому числі з історією.

Тема 3. Структура соціологічної системи знання

Поняття прикладної та фундаментальної соціології. Теоретична та емпірична соціологія. Соціологія як поліпарадигмальна наука. Поняття макро- та мікросоціології. Рівні соціологічного знання: загальносоціологічні теорії, теорії середнього рівня (спеціальні соціологічні теорії), знання, здобуті за допомогою емпіричних соціологічних досліджень. М. Буравой про професійну (академічну), прикладну (замовну), критичну і публічну соціологію.

Тема 4. Що таке емпіричне соціологічне дослідження

Поняття соціологічного дослідження. Різновиди соціологічних досліджень. Основні етапи підготовки та проведення соціологічного дослідження. Програма соціологічного дослідження: основні елементи. Методи збору соціологічної інформації: спостереження, опитування, аналіз документів. Кількісні (анкетне опитування, формалізоване інтерв'ю) та якісні (неформалізовані інтерв'ю, глибинні інтерв'ю, фокусовані групові інтерв'ю, біографічний метод тощо) методи соціологічного дослідження. Поняття «одиниця спостереження», «генеральна сукупність», «вибіркова сукупність», «репрезентативність вибірки». Типи вибірки. Різновиди запитань в анкетних опитуваннях та формалізованих інтерв'ю.

Тема 5. Передумови виникнення та етапи розвитку світової та вітчизняної соціології

Проблеми періодизації розвитку світової соціологічної думки. Протосоціологія: головні персоналії. Історичні, соціокультурні та теоретичні передумови виникнення соціології як самостійної науки. Етапи розвитку соціології (за М. Елброу): основні напрямки та їхні представники.

Соціологія в Росії та Україні: історія становлення та розвитку (друга половина XIX – 80-ті рр. XX ст.). Історичні, соціокультурні та теоретичні передумови виникнення вітчизняної соціології. Доля соціології у дореволюційній (1917 рік) Росії. Радянська соціологія як репресована наука. Особливості становлення та розвитку української соціології. Соціологія в Україні часів незалежності: проблеми та перспективи розвитку. Вітчизняна соціологія в умовах пандемії COVID – 19 та російсько-української війни.

Тема 6. Особливості розвитку категоріально-понятійного апарату соціології

Категоріально-понятійний апарат, як мова науки. Причини змін, що відбувалися в понятійному апараті соціології. «Група» як категорія соціогуманітарних наук. «Суспільство» та «культура» як головні поняття соціології. Зумовленість категоріального апарату соціологічної науки методологічною позицією дослідника.

РОЗДІЛ 2. Суспільство, сім'я, особистість

Тема 7. Соціальна структура суспільства

Соціальні групи, соціальні інститути та особистість як елементи соціальної структури. Поняття та різновиди соціальних груп. Трансформація соціальних інститутів в умовах переходу до інформаційного суспільства. Поняття соціальної стратифікації. Методологічні підходи до аналізу соціальної стратифікації. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність. Чинники актуалізації соціальної нерівності в умовах повоєнної України.

Тема 8. Сім'я як елемент соціальної структури суспільства

Сім'я як соціальний інститут та мала соціальна група. Структура та історичні типи сім'ї. Функції сучасної сім'ї. Фактори та показники кризи сучасної сім'ї. Російсько-українська війна як чинник поширення феномену розділеної сім'ї. Сімейні цінності та репродуктивні установи сучасної української молоді.

Тема 9. Особистість у системі соціальних зв'язків

Поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість». Особистість як соціальний суб'єкт. Соціальний статус та соціальні ролі особистості. Типологія особистості. Соціалізація особистості: суб'єкти, агенти, механізми. Вплив російсько-української війни на соціалізацію особистості. Ціннісні орієнтації, повсякденні практики та життєві стратегії сучасних молодих українців. Чинники девіантної поведінки особистості в умовах суспільства ризику: соціологічні інтерпретації.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Денна форма / Заочна форма				
	Усього	у тому числі			
		лекції	семі - нари	лаб.	інд.
РОЗДІЛ 1. Соціологія: історія, теорія, методи					
Тема 1. Об'єкт, предмет та функції соціології	10/10	2/2			8/8
Тема 2. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ та процесів. Взаємозв'язок соціології з іншими науками про суспільство та людину	10/10	4/-			6/10
Тема 3. Структура соціологічної системи знання	10/10	2/2			8/8
Тема 4. Що таке емпіричне соціологічне дослідження	10/10	2/-			8/10
Тема 5. Передумови виникнення та етапи розвитку світової та вітчизняної соціології	12/12	4/2			8/10
Тема 6. Особливості розвитку категоріально-понятійного апарату соціології	10/10	2/-			8/10
РОЗДІЛ 2. Суспільство, сім'я, особистість					
Тема 7. Соціальна структура суспільства	10/10	4/2			6/8
Тема 8. Сім'я як елемент соціальної структури суспільства	10/10	2/-			8/10
Тема 9. Особистість у системі соціальних зв'язків	8/8	2/-			6/8
Усього годин	90/90	24/ 8			66/82

5. Завдання для самостійної роботи

№	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
РОЗДІЛ 1. Соціологія: історія, теорія, методи		
1.	<p>Тема 1. Об'єкт, предмет та функції соціології <i>Опрацювання літератури з питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціологія – системний погляд на світ 2. Об'єкт, предмет та суб'єкт соціології 3. Функції соціології: теоретико-пізнавальні, практично-політичні, громадянські 	8/8
2.	<p>Тема 2. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ та процесів. Взаємозв'язок соціології з іншими науками про суспільство та людину <i>Опрацювання літератури з питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність соціологічного аналізу суспільства 2. Системний, комплексний підхід до аналізу соціальних явищ та процесів 3. Діяльнісний підхід 4. Кількісний, якісний та імовірнісний аналіз 5. Соціологічне вивчення суспільства як соціокультурної реальності 6. Поняття «наукове знання», критерії науковості, еталон гуманітарного знання 7. Зв'язок соціології з іншими галузями соціогуманітарного знання, зокрема з історією. 	6/10
3.	<p>Тема 3. Структура соціологічної системи знання <i>Опрацювання літератури з питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття прикладної та фундаментальної соціології 2. Що таке теоретична та емпірична соціологія 3. Поняття макро- та мікросоціології 4. Рівні соціологічного знання: загальносоціологічні теорії, теорії середнього рівня (спеціальні соціологічні теорії), знання, здобуті за допомогою емпіричних соціологічних досліджень 5. Соціологія як поліпарадигмальна наука 6. Поняття професійної (академічної), прикладної (замовної), критичної та публічної соціології. 	8/8
4.	<p>Тема 4. Тема 3. Що таке емпіричне соціологічне дослідження <i>Опрацювання літератури з питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття соціологічного дослідження 2. Різновиди соціологічних досліджень 3. Основні етапи підготовки та проведення соціологічного 	8/10

	<p>дослідження</p> <p>4. Програма соціологічного дослідження: основні елементи</p> <p>5. Методи збору соціологічної інформації: спостереження, опитування, аналіз документів</p> <p>6. Кількісні (анкетне опитування, формалізоване інтерв'ю) та якісні (неформалізовані інтерв'ю, глибинні інтерв'ю, фокусовані групові інтерв'ю, біографічний метод тощо) методи соціологічного дослідження</p> <p>7. Поняття «одиниця спостереження», «генеральна сукупність», «вибіркова сукупність», «репрезентативність вибірки»</p> <p>8. Вибірка дослідження. Типи вибірки</p> <p>9. Різновиди запитань в анкетних опитуваннях та формалізованих інтерв'ю</p>	
5.	<p>Тема 5. Передумови виникнення та етапи розвитку світової та вітчизняної соціології</p> <p><i>Опрацювання літератури з питань:</i></p> <p>1. Проблеми періодизації розвитку світової соціологічної думки</p> <p>2. Протосоціологія: головні персоналії</p> <p>3. Історичні, соціокультурні та теоретичні передумови виникнення соціології як самостійної науки</p> <p>4. Етапи розвитку соціології (за М. Елброу): основні напрямки та їхні представники</p> <p>5. Історичні соціокультурні та теоретичні передумови виникнення вітчизняної соціології</p> <p>6. Доля соціології у дореволюційній (1917 рік) Росії</p> <p>7. Радянська соціологія як репресована наука</p> <p>8. Особливості становлення та розвитку української соціології</p> <p>9. Проблеми та перспективи розвитку сучасної вітчизняної соціології</p>	8/10
6.	<p>Тема 6. Особливості розвитку категоріально-понятійного апарату соціології</p> <p><i>Опрацювання літератури з питань:</i></p> <p>1. Категоріально-понятійний апарат соціології як «мова» науки</p> <p>2. «Група» як категорія соціогуманітарних наук</p> <p>3. «Суспільство» та «культура» як головні поняття соціології</p> <p>4. Зумовленість категоріального апарату соціологічної науки методологічною позицією дослідника</p>	8/10
7.	<p>Тема 7. Соціальна структура суспільства</p> <p><i>Опрацювання літератури з питань:</i></p> <p>1. Соціальні групи, соціальні інститути та особистість як</p>	6/8

	<p>елементи соціальної структури. Поняття та різновиди соціальних груп</p> <p>2. Трансформація соціальних інститутів в умовах переходу до інформаційного суспільства</p> <p>4. Поняття соціальної стратифікації</p> <p>5. Методологічні підходи до аналізу соціальної стратифікації</p> <p>6. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність</p> <p>7. Чинники актуалізації соціальної нерівності в умовах повоєнної України</p>	
8.	<p>Тема 8. Сім'я як елемент соціальної структури суспільства</p> <p><i>Опрацювання літератури з питань:</i></p> <p>1. Сім'я як соціальний інститут та мала соціальна група</p> <p>2. Функції сучасної сім'ї</p> <p>3. Структура та історичні типи сім'ї</p> <p>4. Фактори та показники кризи сучасної сім'ї</p> <p>5. Російсько-українська війна як чинник поширення феномену розділеної сім'ї</p> <p>6. Сімейні цінності та репродуктивні установки сучасної української молоді</p>	8/10
9.	<p>Тема 9. Особистість у системі соціальних зв'язків</p> <p><i>Опрацювання літератури з питань:</i></p> <p>1. Поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість»</p> <p>2. Особистість як соціальний суб'єкт</p> <p>3. Соціальний статус та соціальні ролі особистості</p> <p>4. Типологія особистості</p> <p>5. Соціалізація особистості: суб'єкти, агенти, механізми</p> <p>6. Ціннісні орієнтації, повсякденні практики та життєві стратегії сучасних молодих українців</p> <p>7. Чинники девіантної поведінки особистості в умовах суспільства ризику: соціологічні інтерпретації</p>	6/8
Усього годин		66/82

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

Види навчальної діяльності

В умовах воєнного стану освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання

Лекції					
Тема	Класифікація	Попередня підготовка	Подача нової інформації	Тренування	Зворотній зв'язок
Розділ 1. Соціологія – системний погляд на світ					
Тема 1. Об'єкт, предмет та функції соціології	Вступна Онлайн-лекція	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи над темою	• Тексти; • відеоконференція	• Питання для самоперевірки; • пошук відповідей на питання	• Запитання з боку студентів; • Обговорення навчального матеріалу
Тема 2. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ та процесів. Взаємозв'язок соціології з іншими науками про суспільство та людину	Інформаційна (тематична) Онлайн-лекція	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи над темою	• Тексти; • відеоконференція	• Питання для самоперевірки; • пошук відповідей на питання	• Запитання з боку студентів; • Обговорення навчального матеріалу
Тема 3. Структура соціологічної системи знання	Інформаційна (тематична), Онлайн-лекція	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи над темою	• Тексти; • відеоконференція	• Питання для самоперевірки; • пошук відповідей на питання	• Запитання з боку студентів; • Обговорення навчального матеріалу
Тема 4. Що таке емпіричне соціологічне дослідження	Інформаційна (тематична) Онлайн-лекція	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи над темою	• Тексти; • відеоконференція	• Питання для самоперевірки; • пошук відповідей на питання	• Запитання з боку студентів; • Обговорення навчального матеріалу
Тема 5. Передумови виникнення та етапи розвитку світової та вітчизняної соціології	Інформаційна (тематична) Онлайн-лекція	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи над темою	• Тексти; • Відеоконференція	• Питання для самоперевірки; • пошук відповідей на питання	• Запитання з боку студентів; • обговорення навчального матеріалу
Тема 6. Особливості розвитку категоріально-понятійного апарату соціології	Інформаційна (тематична) Онлайн-лекція	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи над темою	• Тексти; • відеоконференція	• Питання для самоперевірки; • пошук відповідей на питання	• Запитання з боку студентів; • обговорення навчального матеріалу
Тема 7. Соціальна структура суспільства	Оглядова Онлайн-лекція	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи над темою	• Тексти; • відеоконференція	• Питання для самоперевірки; • пошук відповідей на питання	• Запитання з боку студентів; • обговорення навчального матеріалу
Тема 8. Сім'я як елемент соціальної структури суспільства	Інформаційна (тематична) Онлайн-лекція	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи над темою	• Тексти; • відеоконференція	• Питання для самоперевірки; • пошук відповідей на питання	• Запитання з боку студентів; • обговорення навчального матеріалу
Тема 9. Особистість у системі соціальних зв'язків	Інформаційна (тематична) Онлайн-лекція	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи над темою	• Тексти; • Відеоконференція	• Питання для самоперевірки; • пошук відповідей на питання	• Запитання з боку студентів; • обговорення навчального матеріалу

7. Методи навчання

Лекції, пояснення, виступи, групові дискусії, опрацювання навчальної та наукової літератури.

8. Методи контролю

Контрольна робота (у тестовій формі), письмовий залік з трьома завданнями різного рівня складності. *Підсумковий контроль з курсу здійснюється у системі Moodle.*

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання			Залікова робота	Сума
T1-T9	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом		
25/25	15/15	40/40	60/60	100/100

Для допуску до підсумкового семестрового контролю потрібно набрати 25 балів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Виступи, участь у групових дискусіях під час навчальних занять. Максимальна кількість балів за роботу в навчальній аудиторії протягом семестру – 25/25 балів.

Контрольна робота проводиться протягом семестру. Завдання контрольної роботи складаються із тестових завдань. Максимальна кількість балів за контрольну роботу -15/15 балів.

Письмова залікова робота з трьома завданнями різного рівня складності. Виконання завдань заліку оцінюється за 60-бальною шкалою, виходячи з таких критеріїв:

50-60 балів – знання програмного матеріалу мають системний характер; повний, правильний, послідовний, логічний виклад матеріалу з відсутністю помилок; здатність до систематизації, узагальнення та аналізу інформації, до вільного формулювання аргументованих висновків; вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки;

39-49 балів – знання й розуміння програмного матеріалу в повному обсязі; повний, послідовний, логічний, аргументований виклад матеріалу; здатність до систематизації, узагальнення та аналізу інформації, до вільного формулювання аргументованих висновків; допущені незначні помилки не впливають на загальне вирішення завдань;

28-38 балів – знання й розуміння тільки основного програмного матеріалу; спрощений і неповний виклад матеріалу, коли завдання в основному виконані, але студент не володіє матеріалом глибоко, його знання мають розрізнений характер; здатність до систематизації й узагальнення інформації, але неспроможність її аналізувати та формулювати аргументовані висновки; допущені окремі помилки, що вплинули на загальне вирішення завдань;

17-27 балів – знання й розуміння основного програмного матеріалу мають поверховий характер; спрощений і непослідовний виклад матеріалу; здатність до систематизації й узагальнення інформації, але неспроможність самостійно робити висновки; допущені суттєві помилки, що вплинули на загальне вирішення завдань;

0-16 балів – знання й розуміння основного програмного матеріалу мають неповний характер; спрощений і неповний виклад матеріалу з допущенням суттєвих помилок; нездатність до систематизації й узагальнення інформації; допущені суттєві помилки, що значною мірою вплинули на загальне вирішення завдань.

10. Рекомендована література

Базова

1. Бауман З. Мислити соціологічно. Вступ. Навіщо потрібна соціологія? // Гуменюк Л. Й. Соціологія : хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.1. Львів: ЛьвДУВС, 2019. https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9B.%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF_%D1%85%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%20%D1%82.1.pdf
2. [Майкл Буравой — лекція про публічну соціологію](https://www.youtube.com/watch?v=pP2Itvsv2o) — YouTube <https://www.youtube.com/watch?v=pP2Itvsv2o>.
3. Волович В. І. Соціологія : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 808 с.
4. Гіденс Е. Соціологія : пер. з англ. Київ : Основи, 1999. 726 с.
5. Історія української соціології. XIX-XXI: навчальний посібник /за редакцією В. П. Степаненка і К. В. Батаєвої. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 566 с.
6. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Соціологія. Вступ до спеціальності: навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. Київ: «Каравела», 2022. 308 с.
7. Спеціальні та галузеві соціології: навч. посіб. / Л. Д. Климанська та ін. / за заг. ред. В. М. Пічі. Львів : Новий світ – 2020. 422 с.
8. Попова І. М. Соціологія: пропедевтичний курс : підручник / Міжнар. фонд "Відродження". Київ : Тандем, 1996. 271 с. Серія: Трансформація гуманітарної освіти в Україні.
9. Ручка А. О., Танчер В. В. Курс історії теоретичної соціології. Київ : Наук. думка, 1995. 224 с.
10. Сокур'янська Л.Г. Вступ до соціології: навч. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 156 с.
11. Соціологія: навч. посіб. / за ред. С. О. Макеєва. 2-ге вид, виправ. і доповн. Київ : Т-во «Знання», КОО, 2003. 455 с.
12. Черниш Н. Й. Соціологія: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. 5-е вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2012. 468 с.
13. Якуба О. О. Соціологія. Харків : Константа, 1996. 192 с.
14. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: Підручник. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 342 с.

Допоміжна

1. Барвінський А. О. Соціологія : Курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 328 с.
2. Брейс А. Анкетування: Розробка опитних листів, їх роль і значення при проведенні ринкових досліджень / пер. з англ. Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2005. 336 с.
3. Вакуленко С. М. Соціологія сім'ї: навчально-методичний посібник для викладачів та студентів. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2003. 159 с.
4. Єрьоміна І. Д. Соціологія: навч. посіб. Суми : Довкілля, 2005. 284 с.
5. Пандемія COVID – 19 в Україні: соціальні наслідки / за наук. ред. В. П. Степаненка. Київ: ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2021. 406 с.
6. Українське суспільство в умовах війни. Рік 2023: Колективна монографія/

С.Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. Є. Головахи, С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 344 с.

7. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. 30 років незалежності: Збірник наукових праць. Випуск 8 (22). – Київ: Інститут соціології НАН України. 2021. 714 с.

8. Соціологія : підручник / за ред. Н. П. Осипової. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 336 с.

9. Юрій М. Ф. Соціологія. Київ : Дакор, 2004. 552 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

- Інститут соціології НАН України (Київ): [http:// i-soc.com.ua/ukr/index.php](http://i-soc.com.ua/ukr/index.php)
- Інститут демографії і соціальних досліджень НАН України <http://www.idss.org.ua>
- Соціологія: теорія, методи, маркетинг: <http://i-soc.com.ua/journal/content.php>
- Український соціум. Науковий журнал (Київ): <http://www.ukr-socium.org.ua>
- Центр Разумкова: <http://razumkov.org.ua/ukr/index.php>
- Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва: <http://dif.org.ua>
- Київський міжнародний інститут соціології (КМІС): <http://www.kiis.com.ua>
- Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка: <http://www.uisr.org.ua/monitoring>